

NAPOVEDNIK ZAPOSLOVANJA 2019/I KAJ DELODAJALCI NAPOVEDUJEJO ZA SLOVENSKI TRG DELA ZA DRUGO POLOVICO LETA 2019?

Zavod RS za zaposlovanje med delodajalci z 10 ali več zaposlenimi dvakrat na leto izvaja raziskavo Napovednik zaposlovanja, katere namen je pridobivanje ocene o gibanju povpraševanja po izdelkih ali storitvah delodajalcev, vpogled v kratkoročne načrte zaposlovanja ter morebitne trenutne in predvidene prihodnje težave pri kadrovanju.

V nadaljevanju so najprej na kratko predstavljeni ključni poudarki rezultatov letošnje pomladanske ankete Napovednik zaposlovanja, čemur sledi opis metodologije raziskovanja in podrobnejši prikaz rezultatov.

Ključni poudarki iz rezultatov Napovednika zaposlovanja 2019/I

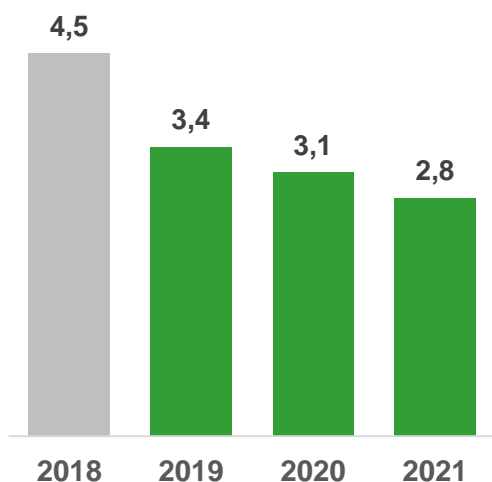
- Napovedi glede gibanja povpraševanja po izdelkih ali storitvah za naslednjega pol leta so spodbudne. Približno tretjina delodajalcev napoveduje porast povpraševanja po njihovih izdelkih ali storitvah.
- Delodajalci napovedujejo 2,6-odstotno rast števila zaposlenih; predvidevajo 31,1 tisoč zaposlitev.
- Najbolj spodbudne napovedi glede rasti zaposlovanja so v gradbeništvu in drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (ki vključujejo tudi zaposlovalne dejavnosti).
- V prihodnjega pol leta bodo najpogosteje iskani vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, zidarji, varilci in prodajalci.
- S pomanjkanjem ustreznih kandidatov za zaposlitev se sooča skoraj polovica delodajalcev. V skupini velikih delodajalcev se s tovrstnimi težavami srečujeta dve tretjini delodajalcev.
- Med poklici, pri katerih imajo delodajalci najpogosteje težave pri iskanju ustreznih delavcev, so vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, zidarji, varilci, kuharji in delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih.
- Delodajalci navajajo, da kandidatom za zaposlitev najpogosteje primanjkujejo delovne izkušnje, poklicno specifična znanja in ustrezna izobrazba.
- Delodajalci, ki so imeli težave pri zaposlovanju, so se v 46 % primerov soočili s situacijo, ko se na razpisano delovno mesto ni prijavil noben kandidat.
- Posledice pomanjkanja ustreznih kadrov za postopke zaposlovanja so se odražale v daljših postopkih iskanja ustreznih kandidatov, iskanju delavcev v tujini in situaciji, ko kljub prostim delovnim mestom delodajalci niso zaposlili delavcev.
- Pomanjkanje ustreznih kandidatov se je v poslovanju delodajalcev najpogosteje kazalo s povečanim obsegom dela že zaposlenih delavcev, prenosom dela na zunanje izvajalce in (pre)usposabljanjem že zaposlenih.

Nekaj podatkov o izvedbi statističnega raziskovanja Napovednika zaposlovanja

V aprilu in maju letos je Zavod RS za zaposlovanje izvedel terensko fazo zbiranja podatkov na reprezentativnem vzorcu delodajalcev, ki zaposlujejo 10 ali več delavcev. V anketiranje je bilo zajetih 5.358 podjetij in organizacij, **vprašalnik pa je izpolnilo 2.915 vabljenih delodajalcev**, pri katerih je bilo zaposlenih 335 tisoč oseb. Vprašalnik je izpolnilo tudi 44 delodajalcev, ki niso bili v vzorcu in so zaposlovali 10 ali več delavcev. Pridobljeni podatki teh 2.959 sodelujočih so metodološko uteženi, kar pomeni, da ustrezno predstavljajo populacijo, to je delodajalce, ki zaposlujejo 10 ali več delavcev.

Kakšne so makroekonomske napovedi za leti 2020 in 2021?

BDP, realna rast v %, dosež in napoved

Vir: UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2019.

MAKROEKONOMSKO OKOLJE

V Sloveniji od leta 2014 beležimo gospodarsko rast. Gospodarska rast je bila lani ponovno visoka (4,5 %), pod vplivom umirjanja rasti izvozno usmerjenega dela gospodarstva pa je bila pod vrhom iz leta 2017 (4,9 %).

K rasti je lani še več kot leto prej prispevalo povečanje domače potrošnje. Tako kot leto prej so k temu največ prispevale občutno večje investicije v osnovna sredstva. Rast gradbenih investicij se je še okrepila ob visoki rasti investicij države.

Gospodarska rast se bo letos umirila na 3,4-odstotke, nekoliko nižja bo v prihodnjih dveh letih (3,1 % oz. 2,8 %).

V obdobju 2019–2021 se bo gospodarska rast nadaljevala, zanjo pa bosta značilna lani pričeta trenda umirjanja in spreminjanja strukture rasti v smeri večjega prispevka domače potrošnje in manjšega prispevka izvoza.

TRG DELA. Gospodarska rast pozitivno vpliva na trg dela. Delovno aktivno prebivalstvo narašča od leta 2014, pozitivni so tudi obeti za prihodnja leta.

Po podatkih SURS-a je bilo konec marca letos v Sloveniji približno 890.000 delovno aktivnih oseb ali za 0,6 % več kot v prejšnjem mesecu in za 3,1 % (ali približno 26.800) več kot konec marca 2018. Število zaposlenih oseb se je zvišalo za 0,7 % (na nekaj več kot 797.300), število samozaposlenih oseb pa za 0,1 % (na nekaj več kot 92.700).

Glede na regije, v katerih imajo delovno aktivne osebe delo, se je število delovno aktivnih oseb v marcu 2019 glede na februar 2019 zvišalo v vseh statističnih regijah. Najizraziteje se je zvišalo v

osrednjeslovenski statistični regiji, in sicer za nekaj več kot 1.500 ali za 0,5 % (na nekaj manj kot 309.500).

Z vidika dejavnosti se je število delovno aktivnih oseb v marcu 2019 glede na februar 2019 zvišalo v vseh dvajsetih dejavnostih. Glede na marec 2018 pa se je v štirih dejavnostih znižalo, v šestnajstih pa zvišalo; med temi se je najbolj zvišalo v predelovalnih dejavnostih (3,7 %) in v gradbeništvu (10,6 %).

Stopnja delovne aktivnosti, izražena v odstotkih, naj bi po napovedih UMAR-ja porasla tudi letos in v prihodnjih dveh letih; sicer precej počasneje kot v letih 2017 (3,5 %) in 2018 (3,2 %). V letu 2018 je bila 75,5-odstotna, za letos znaša napovedana stopnja delovne aktivnosti 76,9 %, v naslednjem letu naj bi dosegla 77,8 %, do leta 2021 pa naj bi stopnja delovne aktivnosti narasla na 78,6 %.

Naraščanje stopnje delovne aktivnosti se kaže tudi v nižji brezposelnosti. Lani je bilo v povprečju 78.500 registriranih brezposelnih (ali dobrih 10 tisoč manj kot leta 2017), stopnja registrirane brezposelnosti je znašala 8,2 %. Po podatkih ZRSZ je bilo konec aprila 73.965 registriranih brezposelnih oseb, stopnja brezposelnosti pa je marca znašala 7,9 %. UMAR napoveduje, da naj bi se do leta 2021 registrirana brezposelnost znižala na 62.900 oseb, stopnja pa na 6,4 %.

Kakšne so napovedi delodajalcev za drugo polovico leta 2019?

Tržna pričakovanja

Tretjina delodajalcev je optimistična v napovedih glede povpraševanja po njihovih izdelkih ali storitvah v prihodnjih šestih mesecih. Delež podjetij, ki menijo, da se bo gospodarska aktivnost krepila, je 32,2 %, 61,0 % v anketi vključenih delodajalcev ne pričakuje sprememb v obsegu poslovanja, 4,9 % podjetij pričakuje poslabšanje, medtem ko 1,9 % respondentov ni napovedalo gibanja povpraševanja po njihovih izdelkih oz. storitvah.

Po dejavnostih so najbolj optimistični delodajalci iz dejavnosti poslovanja z nepremičninami (48,7 %) in drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti (43,7 %), sledijo jim delodajalci iz zdravstva in socialnega varstva (37,2 %), informacijskih in komunikacijskih dejavnosti (36,4 %), gradbeništvu (36,3 %) in gostinstvu (35,6 %).

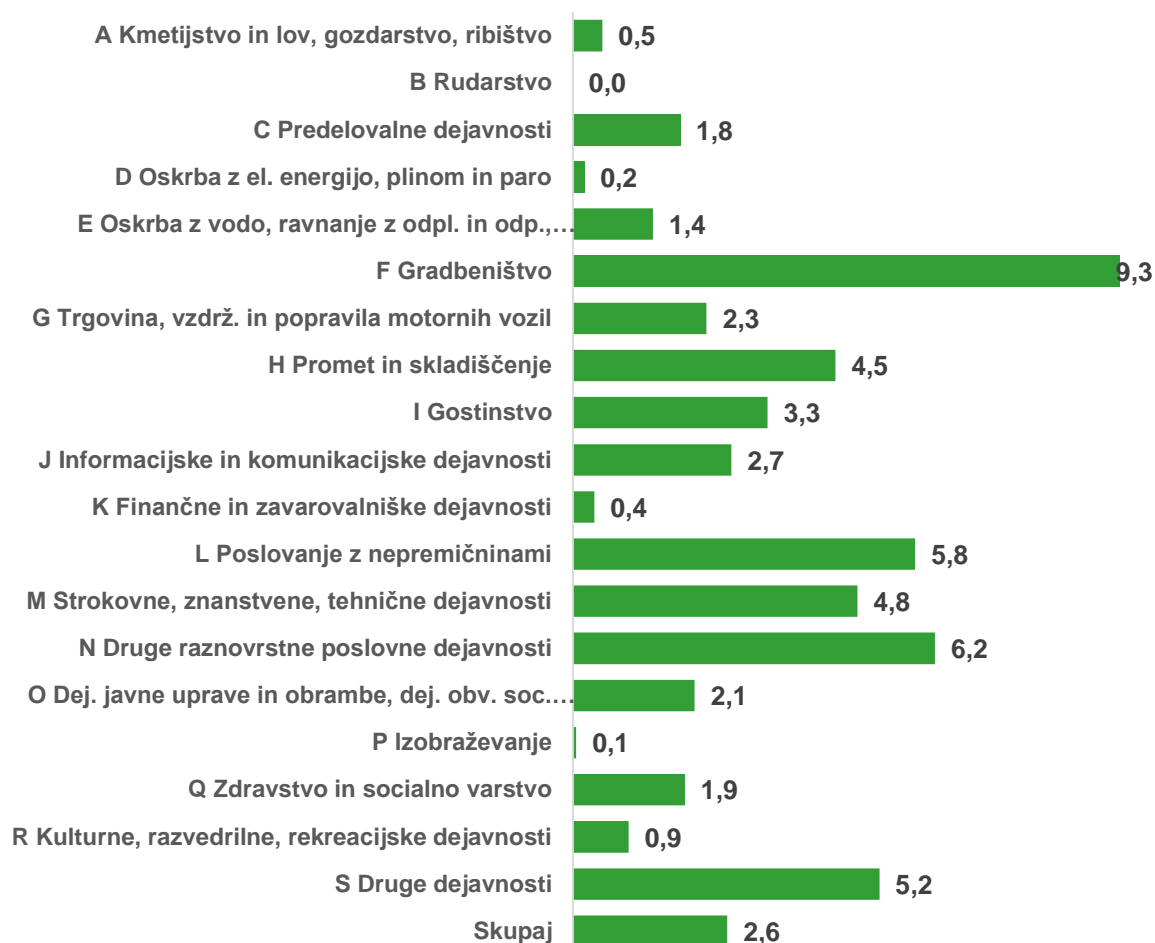
Glede na velikost podjetij ali organizacij so pri napovedovanju rasti povpraševanja po izdelkih oz. storitvah najbolj optimistični majhni delodajalci (10 do 49 zaposlenih) kjer je takšnih 32,7 %, sledijo jim srednje veliki delodajalci (50 do 249 zaposlenih) z 30,6 % in veliki delodajalci (250 zaposlenih ali več), ki v 29,1 % primerov napovedujejo rast povpraševanja po njihovih izdelkih ali storitvah.

Zaposlenost

Za prihodnjega pol leta delodajalci napovedujejo 2,6-odstotno rast zaposlenosti. V času anketiranja so delodajalci zaposlovali 658.900 delavcev, za naslednjih 6 mesecev pa predvidevajo, da bo njihovo število zraslo na 676.100. **Anketirani delodajalci načrtujejo, da bodo v roku 6 mesecev potrebovali 31.100 delavcev**, deloma zaradi nadomeščanja, deloma pa tudi zaradi povečevanja števila zaposlenih. V prihodnjega pol leta naj bi se tako odprlo približno 17.300 novih delovnih mest.

Največjo rast števila zaposlenih predvidevajo delodajalci iz gradbeništva, drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti in poslovanja z nepremičninami. **V gradbeništvu je napovedana 9,3-odstotna rast zaposlenosti, v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih 6,2-odstotna rast, v poslovanju z nepremičninami pa 5,8-odstotna rast zaposlenosti.** Pozitiven trend v gradbeništvu se nadaljuje, optimistične napovedi so tudi za dejavnosti, kamor je umeščeno tudi posredovanje kadrov, kakor tudi za področje poslovanja z nepremičninami. Za nobeno od dejavnosti ni napovedan upad zaposlenosti.

Napovedana rast oz. zmanjšanje števila zaposlenih po dejavnostih SKD, v %

Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2019/I

Načrtovane zaposlitve

Za prihodnjih 6 mesecev so delodajalci napovedali, da bodo iskali 31.100 delavcev. Delodajalci večinoma iščejo delavce zaradi nadomeščanj (upokojitve, porodniški dopusti in dopusti za nego in varstvo otrok, odhodi delavcev), delno pa tudi zaradi večjega povpraševanja po izdelkih ali storitvah oz. širitve dejavnosti.

Delodajalci bodo najpogosteje iskali¹ voznike težkih tovornjakov in vlačilcev, delavce za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, zidarje, varilce, prodajalce, elektroinštalaterje, kuharje, čistilce, strežnike in gospodinjske pomočnike v uradih, hotelih in drugih ustanovah, druge delavce za preprosta dela in orodjarje. Med poklici, v katerih je predvidenih največ zaposlitev, je zopet veliko poklicev, ki so na slovenskem trgu dela že dlje časa deficitarni. Na seznamu dvajset najbolj iskanih poklicev sta dve poklicni skupini iz glavne skupine poklicev strokovnjakov in sicer vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok in učitelji razrednega pouka.

Poklici, za katere bodo delodajalci najpogosteje iskali delavce, prvih 20 po pogostosti

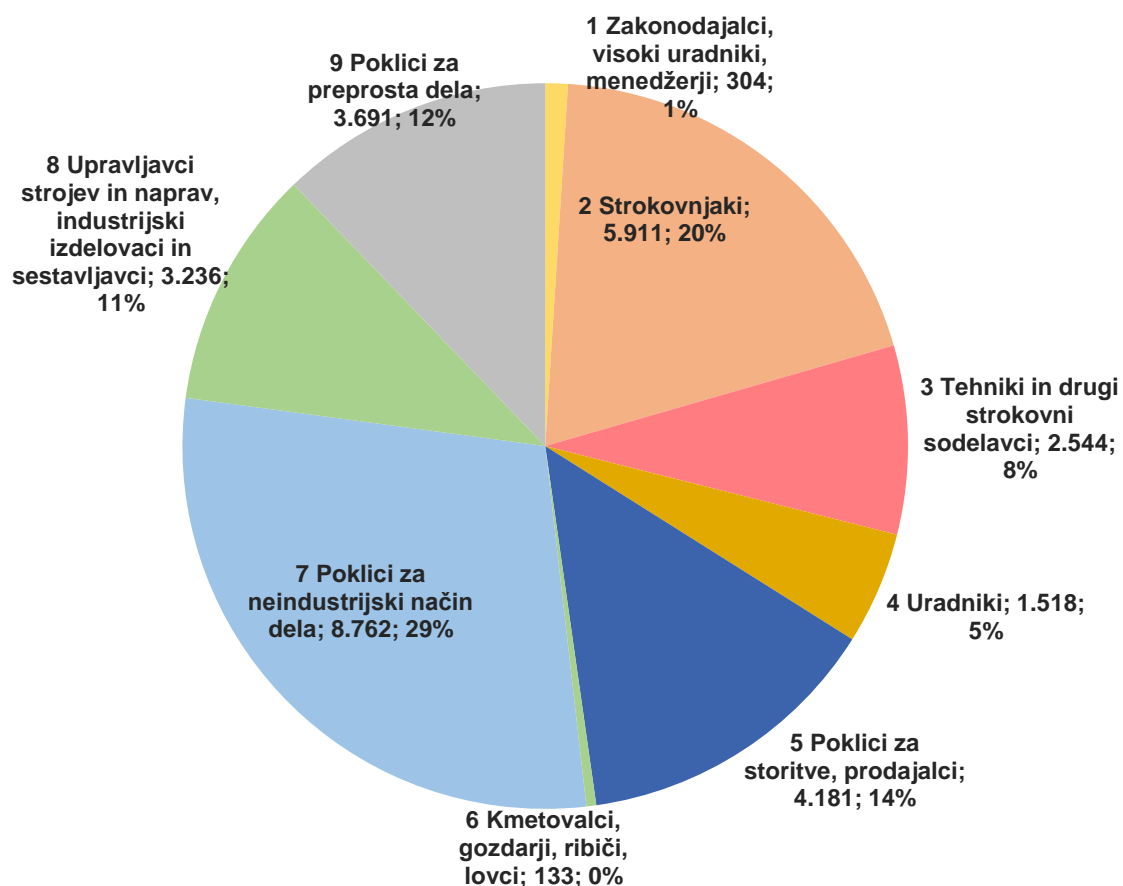

Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2019/I

Če pogledamo razporeditev napovedanih zaposlitev **glede na glavno skupino poklicev, bodo med najbolj iskanimi poklici za neindustrijski način dela in strokovnjaki**. Med poklici za neindustrijski način dela bodo najpogosteje iskani tisti iz poklicne podskupine kovinarji, strojni mehaniki in podskupine gradbinci; med strokovnjaki so to strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje in strokovnjaki matematično-naravoslovnih ved in tehnično-tehnoloških ved, med poklici za storitve, prodajalci pa so to poklici za osebne storitve in prodajalci.

¹ Moška slovnična oblika se v poročilu uporablja kot nevtralna in vključuje moški in ženski spol.

Razporeditev napovedanih zaposlitev glede na glavno skupino poklicev

Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2019/I

Poklici, za katere delodajalci ne najdejo ustreznih delavcev

Anketni podatki kažejo precejšnja strukturna neskladja na trgu dela. V povprečju se je v preteklega pol leta 44,6 % delodajalcev srečalo s pomanjkanjem ustreznih kadrov. Velika podjetja so se s pomanjkanjem ustreznih kandidatov srečala v kar 65,9 % primerov. Najvišji delež delodajalcev, ki se soočajo s težavami pri iskanju delavcev, je v naslednjih dejavnostih: gostinstvo (63,8 %), zdravstvo in socialno varstvo (62,7 %), druge raznovrstne poslovne dejavnosti (58,4 %), gradbeništvo (52,9 %), predelovane dejavnosti (51,5 %) ter promet in skladiščenje (51,4 %).

Delodajalci imajo pogosto težave z iskanjem kadra za poklice, ki so slabše plačani, fizično zahtevni in/ali za katere je značilen neugoden delovni urnik. Poleg navedenega je razviden tudi problem iskanja kandidatov za tehnične poklice, za katere so potrebna poklicno specifična znanja in za katere je težko na hitro usposobiti nov kader, ki (še) nima ustreznih znanj in izkušenj.

Poklici, pri katerih so imeli delodajalci najpogosteje težave pri iskanju ustreznih kadrov

Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2019/I

Kompetence, ki so kandidatom najbolj primanjkovala

Delodajalci so opredelili razloge za težave pri zaposlovanju poklicev, pri katerih so imeli največ težav pri kadrovanju. Med delodajalci, ki so navedli, da so imeli težave z zaposlovanjem kadrov določenih poklicev, jih je 46,1 % izpostavilo, da se na razpisano delovno mesto ni prijavil noben kandidat, 60,3 %² pa jih je navajalo različne pomanjkljivosti kandidatov, ki najpogosteje vključujejo pomanjkanje delovnih izkušenj (37,4 %), pomanjkanje poklicno specifičnih znanj (23,1 %) in neustrezno izobrazbo (20,8 %). Med ostalimi kompetencami, ki so primanjkovala kandidatom, so delodajalci najpogosteje izpostavili telesne sposobnosti, ustrezen odnos do strank in sposobnost za reševanje problemov.

² Skupni delež delodajalcev s težavami pri iskanju kadrov glede na to, ali je bil razlog neprijavljanje na delovna mesta ali primanjkljaji kandidatov, presega 100 %, ker ima lahko delodajalec za en poklic objavljenih več razpisov ter s tem pri iskanju kandidatov kombinacijo izkušnje neprijavljanja na delovno mesto in izkušnje pomanjkljivosti kandidatov.

Primanjkljaji kandidatov za prosta delovna mesta v primerih težav delodajalcev pri iskanju delavcev, v %

Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2019/

Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na postopke zaposlovanja

Polovica delodajalcev (52,0 %), ki je imela težave z zaposlovanjem določenih kadrov, navaja, da je morala **podaljšati postopke zaposlovanja**, tretjina (34,4 %) je iskala **delavce v tujini**, slaba tretjina (31,8 %), **ni nikogar zaposlila**, nekaj manj kot petina (19,7 %) pa jih je z namenom blaženja težav pri iskanju novih kadrov **spremenila, razširila oz. omilila pogoje glede izobrazbe, izkušenj in drugih znanj**.

Podaljševanje postopkov zaposlovanja³ je najbolj razširjen učinek pomanjkanja ustreznega kadra, ki je še posebej izrazit med delodajalci informacijskih in komunikacijskih dejavnosti, strokovne, znanstvene, tehnične dejavnosti in trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil. Posledica neustreznosti kandidatov v obliki odločitve delodajalcev, da ne bodo zaposlili nikogar, je najpogostejša v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti in informacijske in komunikacijske dejavnosti. Spremembo pogojev glede izobrazbe, izkušenj ter drugih znanj najpogosteje omenjajo delodajalci iz sektorja izobraževanja in trgovine, vzdrževanja in popravil tovornih vozil in predelovalnih dejavnosti. Najpogosteje delavce v tujini iščejo delodajalci iz dejavnosti gradbeništva, prometa in skladiščenja in gostinstva. Višjo plačo oz. druge bonitete so delodajalci najpogosteje ponudili v dejavnosti gostinstva in informacijskih in komunikacijskih dejavnosti.

³ Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na postopke zaposlovanja je analiziran po dejavnostih delodajalcev, če se je v dejavnosti vsaj 50 delodajalcev opredelilo, kakšen je bil vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na ta vidik.

Najemanja delavcev pri agencijah za zaposlovanje se poslužujejo predvsem delodajalci iz predelovalnih dejavnosti.

Vpliv pomanjkanja delavcev na poslovanje podjetij ali organizacij

Pomanjkanje ustreznih kadrov je najpogosteje privedlo do **nadurnega dela**, ki so ga delodajalci s težavami pri zaposlovanju uporabili v 49,3 % primerov. Skoraj četrtina delodajalcev (24,2 %), ki je imela težave z iskanjem kandidatov za prosta delovna mesta, je problematiko iskanja ustreznega kadra reševala s prenašanjem **dela na zunanje izvajalce (outsourcing)**. Dobra petina delodajalcev (22,0 %) je za ta delovna mesta **(pre)usposobila že zaposlene**. 19,8 % delodajalcev pa je zaradi težav s kadrovanjem **moralo zavrniti naročila**.

Nadurno delo⁴ najpogosteje uporabijo v zdravstvu in socialnem varstvu in v dejavnosti javne uprave, obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti. Strategijo notranjega (pre)usposabljanja najpogosteje uporabijo v predelovalnih dejavnostih in v trgovini, vzdrževanju in popravilih motornih vozil, medtem ko je prenašanje dela na zunanje izvajalce (outsourcing) najpogostejše v gradbeništvu in v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih. Zavračanje naročil je kot posledica pomanjkanja ustreznega kadra najpogostejše v gradbeništvu in prometu in skladiščenju. Zmanjšanje obsega proizvodnje ali storitev je najbolj pogosto za delodajalce iz dejavnosti gostinstva, časovna odložitve načrtovane širitve pa za informacijske in komunikacijske dejavnosti.

42,3 % delodajalcev pričakuje, da bodo imeli v prihodnje težave pri iskanju delavcev. Tovrstna skrb je še posebej navzoča pri velikih delodajalcih z 250 ali več zaposlenimi (60,2 %). Težave pri iskanju delavcev v prihodnjih letih napoveduje tudi 48,0 % srednje velikih delodajalcev in 39,9 % malih delodajalcev.

⁴ Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na poslovanje delodajalcev je opisan po dejavnostih delodajalcev, če se je v dejavnosti vsaj 50 delodajalcev opredelilo, kakšen je bil vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na ta vidik.

Viri

Statistični urad RS (2019): **Delovno aktivno prebivalstvo, Slovenija, marec 2019**. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8120> (zadnji dostop 22. 05. 2019).

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (2019): **Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2018**. Dostopno na:

http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/pomlad/pomladanska_2019/PN_2019_SPLET.pdf (zadnji dostop 22. 05. 2019).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2019a): **Anketa Napovednik zaposlovanja 2019/I**.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2019b): **Stopnja registrirane brezposelnosti**. Dostopno na:

https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti (zadnji dostop 22. 05. 2019).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2019c): **Registrirana brezposelnost**. Dostopno na:

https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost (zadnji dostop 22. 05. 2019).